

4.4 Undervisning (VO nr. 30)

4.4.1 Innledning

Undervisning omfatter grunnskole, pedagogisk-psykologisk tjeneste, voksenopplæring, skolefritids-tilbud, leirskole, skolelokaler og skoleskys.

Virksomhetsområdet består av:

Barneskoler:	13 resultatenheter med til sammen 16 skoler
Kombinerte:	1 resultatenhet med både barne- og ungdomsskole (Brøttum)
Ungdomsskoler:	4 resultatenheter med 4 skoler
Andre:	2 resultatenheter (PPT, Voksenpedagogisk senter med logopedisenteret)
Sum:	20 resultatenheter

Hovedmål:

Skolene i Ringsaker skal være likeverdige og framtidsrettede lærings- og oppvekstarenaer.

I kommuneplanens samfunnsdel er det formulert følgende mål og strategier for grunnskolen:

- Ringsaker kommune skal gi alle elever likeverdig og framtidsrettet grunnskoleopplæring av høy kvalitet.
- Skolene skal prioritere opplæring i de grunnleggende ferdigheter; som å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig, å kunne lese og regne og å kunne bruke digitale verktøy.
- Resultatene skal være på høyde med eller bedre enn landsgjennomsnittet.
- Elevene skal gis tilpasset opplæring. Elever med spesielle behov skal om nødvendig gis kvalifisert spesialundervisning.
- Alle skolene skal ha tilfredsstillende lokaler, innemiljø og uteområder i henhold til gjeldende lovverk.
- Skolefritidsordningen skal holde god kvalitet og være et reelt tilbud til alle som ønsker det.

Dette skal gjennomføres ved å:

- Målratte rekrutteringspolitikken og satse på systematisk kompetanseheving.
- Sikre godt kvalifisert personell som har evne til omstilling og videreutvikling.
- Kvalitetsvurdere skolene i forhold til elevenes kunnskapsnivå.
- Evaluere den kvalitetsmessige utviklingen av skolene, trivsel og læringsmiljø.
- La IKT være et sentralt virkemiddel for at skolene skal nå målene innenfor undervisning/læring.
- Avdekke behov og gi tidlig hjelp til barn og familier som har ekstra behov for det.
- Søke tverrfaglig samarbeid for å avdekke behov/muligheter for barn med funksjonshemming.
- Videreutvikle elev- og foreldremedvirkningen.
- Søke å styrke bemanningen i grunnskolen.
- Utforme skolebygningene tidsmessig og framtidsrettet for skiftende arbeids- og organiseringsformer.

4.4.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.4.2.1 Personalressurser (årsverk)

30 Undervisning	31.12.2014	Budsjett 2015	Forslag 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019
300 Brøttum ungdomsskole	19,54	19,19	20,63	18,63	18,63	18,63
301 Moelv ungdomsskole	31,87	29,61	27,00	27,00	27,00	27,00
302 Nes ungdomsskole	23,15	20,37	19,53	19,53	19,53	19,53
303 Brumunddal ungdomsskole	49,23	49,00	45,89	45,89	45,89	45,89
304 Furnes ungdomsskole	45,75	46,11	46,20	46,20	46,20	46,20
310 Brøttum skole	19,12	19,39	18,65	18,65	18,65	18,65
312 Messenlia og Lismarka skoler	18,54	18,47	16,92	16,92	16,92	16,92
313 Fagernes og Åsen skoler	18,08	17,74	17,94	17,94	17,94	17,94
314 Kilde og Fossen skole	42,47	47,30	46,11	46,11	46,11	46,11
315 Skarpsno skole	13,96	14,19	14,89	14,89	14,89	14,89
316 Gaupen skole	17,94	14,91	15,48	15,48	15,48	15,48
319 Kirkekretsen skole	18,01	18,26	18,96	18,96	18,96	18,96
321 Hempa skole	17,95	18,71	20,32	20,32	20,32	20,32
322 Fagerlund skole	72,45	72,62	74,18	74,18	74,18	74,18
323 Mørkved skole	39,89	38,66	40,98	40,98	40,98	40,98
324 Kirkenær skole	23,40	24,40	25,42	25,42	25,42	25,42
325 Kylstad skole	17,87	19,03	19,48	19,48	19,48	19,48
326 Stavsberg skole	17,96	17,69	19,39	19,39	19,39	19,39
327 Nes barneskole	33,33	35,80	37,35	37,35	37,35	37,35
340 Hagen skole	3,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
342 Voksenpedagogisk senter	18,25	18,25	18,25	18,25	18,25	18,25
343 PPT	19,83	19,80	19,80	19,80	19,80	19,80
399 Ufordelt ramme undervisning	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Sum årsverk VO 30	583,26	580,00	583,87	581,87	581,87	581,87

Budsjettforslaget for 2016 bygger på timetildeling til skolene pr. 1.8.2015 for skoleåret 2015/2016, samt merkantil bemanning og bemanning i skolefritidsordningen. I tillegg foreslås det opprettet tre stillinger som assisterende skoleledere på 0,3 årsverk hver ved Kirkekretsen, Kirkenær og Kylstad. Dette gjelder fra august 2016.

Antall årsverk øker noe fra 2015 til 2016. Dette skyldes endret praksis for budsjettering av ressurser til fosterhjemsplasserte barn. En del fosterhjemsplasserte barn har vedtak om spesialundervisning. I de tilfeller hvor vedtak er gjort til tidspunktet for timetildelingen pr. 1.8.2015 er det valgt å legge inn disse ressursene i opprinnelig budsjett. Ansatte som er knyttet opp mot disse elevene har krav på faste stillinger, da denne undervisningen er en del av normal drift i skolene. Endringen innebærer en økning på 3,3 årsverk.

Når en ser bort fra endringen knyttet til fosterhjemsplasserte barn og opprettelse av stillinger som assisterende skoleledere, er det en liten nedgang i øvrige årsverk. Dette henger sammen med at det er 26 færre elever nå enn forrige skoleår.

Brøttum ungdomsskole har 2 ekstra årsverk til og med skoleåret 2016/2017 i forbindelse med tilskuddsordningen knyttet til økt lærertetthet på ungdomstrinnet. Fra høsten 2017 fases disse ut.

Ressurser som er budsjettert som reserve på budsjettansvar 399 ufordelt undervisning er ikke tatt med i tabellen, men kan ved fordeling i løpet av året bli omgjort til årsverk. Skolelederen har anledning til å veksle lærertimer (60 min.) om til assistenttimer med en faktor på 3,33. Dette skal skje marginalt og i tett samarbeid med hovedtillitsvalgte.

Tabell 4.4.2.2 Netto driftsbudsjett pr. resultatenheter (kr 1.000)

	Regnskap 2014	Budsjett 2015	Forslag 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019
300 Brøttum ungdomsskole	12 751	12 810	13 868	13 344	12 720	12 720
301 Moelv ungdomsskole	20 087	19 881	18 446	18 446	18 446	18 446
302 Nes ungdomsskole	14 735	12 992	13 308	13 308	13 308	13 308
303 Brumunddal ungdomsskole	31 970	32 782	31 499	31 470	31 428	31 428
304 Furnes ungdomsskole	29 048	29 993	30 404	30 404	30 404	30 404
310 Brøttum skole	11 835	11 321	11 064	11 064	11 064	11 064
312 Messenlia og Lismarka skole	10 952	11 412	10 545	10 545	10 545	10 545
313 Fagernes og Åsen skole	11 021	14 431	10 715	10 715	10 715	10 715
314 Kilde og Fossen skole	25 085	26 610	26 331	26 331	26 331	26 331
315 Skarpsno skole	8 585	8 465	8 770	8 742	8 704	8 704
316 Gaupen	10 033	9 514	10 104	10 104	10 104	10 104
319 Kirkekretsen skole	9 818	10 267	10 932	11 106	11 106	11 106
321 Hempa skole	11 539	11 571	12 551	12 551	12 551	12 551
322 Fagerlund skole	40 988	42 931	44 986	44 929	44 849	44 849
323 Mørkved skole	26 143	25 337	26 939	25 506	25 468	25 468
324 Kirkenær skole	13 442	13 959	14 638	14 812	14 812	14 812
325 Kylstad skole	10 313	10 794	11 398	11 572	11 572	11 572
326 Stavsberg skole	10 373	10 206	11 362	11 334	11 296	11 296
327 Nes barneskole	20 381	21 475	22 633	22 633	22 633	22 633
340 Hagen skole	0	0	0	0	0	0
342 Voksenpedagogisk senter	6 430	6 731	6 684	6 684	6 684	6 684
343 PPT	12 038	12 363	12 611	12 611	12 611	12 611
399 Undervisning – ikke fordelt	17 366	25 629	24 753	25 973	26 681	26 681
Sum netto driftsutgifter VO 30	364 933	381 474	384 541	384 184	384 032	384 032

Tabell 4.4.2.3 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2014	Budsjett 2015	Forslag 2016	Forslag 2017	Forslag 2018	Forslag 2019
Driftsutgifter	458 113	438 809	440 683	439 391	438 531	438 531
Driftsinntekter	93 180	57 335	56 142	55 207	54 499	54 499
Netto driftsutgifter	364 933	381 474	384 541	384 184	384 032	384 032
Investeringsutgifter	51 755	68 760	185 100	279 378	179 010	129 908
Investeringsinntekt	0	0	0	0	0	0
Netto investeringsutgifter	51 755	68 760	185 100	279 378	179 010	129 908

4.4.3 Behovsvurderinger

Strategi for økt læringsutbytte

Det arbeides systematisk med å øke elevenes læringsutbytte. Gjennom kartlegging og nasjonale prøver følges elevenes læring tett av lærere og skoleledere/skoleeier. Læringstrykket er høyt, med særlig vekt på norsk, engelsk og matematikk. Strategiene og metodene som tas i bruk, er forankret i pedagogisk forskning samt erfaringer fra endrings- og utviklingsarbeid nasjonalt og internasjonalt. Med tidlig innsats og tett oppfølging legges grunnlaget for at den enkelte elev skal fullføre og bestå videregående opplæring som grunnlag for videre studier eller arbeidsliv.

Undervisningens kvalitet er en vesentlig faktor for elevenes læring. Tiltakene for økt læringsutbytte griper direkte inn i lærerens undervisningspraksis og skal ha effekt på elevens læringsarbeid. Lærerne som er en del av et profesjonsfelleskap, skal sette seg faglige mål, dele kunnskap og gi hverandre konstruktive tilbakemeldinger. For å lykkes med dette, må skolelederne lede og delta i lærernes læringsprosess. Denne strategien stiller høye krav til skolelederne om å utvikle sine skoler til å bli

profesjonelle læringsfelleskap. Skolelederne bidrar til utvikling av lærerens undervisning gjennom å etablere mål og forventninger, bruke ressursene strategisk, planlegge, koordinere og evaluere undervisning og læreplan, lede og delta i lærernes læringsprosesser samt sikre et systematisk og støttende læringsmiljø. Det gjennomføres fagdager, ledersamlinger og felles planleggingsdager for å gi skoleledere støtte og kompetanse i ledelse av læringsarbeidet ved skolen.

Resultatene følges opp gjennom fagdager for VO 30 undervisning, kretsvisе rektormøter og årlige dialogmøter med den enkelte skole. I disse møtene samordnes strategier og tiltak for økt læringsutbytte, tilpasset opplæring og psykososialt skolemiljø. Etter dialogmøtene utarbeides en avtale om oppfølging basert på den enkelte skoles særskilte behov og utfordringer. Arbeidet er strukturert i et årshjul som beskriver de ulike kvalitetsprosessene i Ringsakerskolen.

Rådmannen legger i mars/april hvert år frem en tilstandsrapport om grunnskolen for kommunestyret. Her omtales læringsresultater, læringsmiljø og frafall i videregående opplæring. I tillegg omtales antall elever, voksentetthet og omfanget av spesialundervisning.

Kartlegging av elevenes grunnleggende ferdigheter og kompetanse

På 1.- 3. trinn gjennomføres nasjonale kartleggingsprøver i lesing og regning for å fange opp elever som trenger ekstra oppfølging. Det gjennomføres også nasjonal kartlegging i engelsk på 3. trinn og i digitale ferdigheter på 4. trinn. I tillegg benyttes det annet kartleggingsmaterieil i norsk, matematikk og engelsk på trinn som ikke har nasjonale prøver. Gjennom hele skoleløpet kartlegges elevene med de dynamiske verktøyene *SOL* og *Alle Teller* i henholdsvis lesing og regning. Det gjennomføres kurs i de ulike verktøyene for skolene.

Nasjonale prøver gjennomføres i lesing, regning og engelsk på 5. og 8. trinn og lesing og regning på 9. trinn. Det er utviklet analyseverktøy som gjør det mulig for skolene å se hvordan de enkelte oppgavene er løst på elevnivå. En kan følge utviklingen til elevene over tid. Skolene skal utnytte analyseverktøyene for å skaffe seg et best mulig grunnlag for raske og relevante tiltak. Skoleeier gjennomfører skolering i verktøyene.

Registreringsverktøyet *VOKAL* brukes på alle nivåer i skoleorganisasjonen. En systematisk bruk av verktøyet gir informasjon om elevenes samlede resultater på ulike kartlegginger. I dialogen mellom skoleeier og skoleledere skal analyse- og prosessverktøyet *PULS* benyttes for å strukturere relevant styringsinformasjon og benytte denne som grunnlag i aktuelle prosesser. Ved siden av resultater fra *VOKAL*, inneholder *PULS* informasjon fra alle offentlige databaser. Det legges opp til innføring av *PULS* i løpet av 2016.

Leksehjelp

Opplæringsloven § 13-7a fastslår at kommunen skal gi et tilbud om frivillig leksehjelp i grunnskolen. Tilbudet kan gis til elever på 1.-10. trinn. Hver elev skal få tilbud om 304 årstimer frivillig leksehjelp i løpet av grunnskolen. Ordningen skal gi elevene hjelp med skolearbeidet, og regnes ikke som en del av opplæringen, men skal ses i sammenheng med denne.

For å sikre et enhetlig tilbud får alle elever i Ringsaker kommune tilbud om gratis leksehjelp to timer hver uke på 5., 6. og 7. trinn (228 årstimer). På ungdomstrinnet gis det to timer til sammen hver uke fordelt på 8.-10. trinn (76 årstimer). Ungdomsskolene bestemmer selv på hvilke(t) trinn leksehjelpen legges.

Formålet med leksehjelpen er å gi elevene støtte i læringsarbeidet, mestringsfølelse, gode rammer for selvstendig arbeid samt bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Leksehjelpen gis ved bruk av barneveileder eller lærer.

Utvidelse av timetallet i engelsk og matematikk for 1.-4. trinn

Rådmannen har gjennom strategi for økt læringsutbytte prioritert basisfagene norsk, matematikk og engelsk. På grunn av det relativt lave timetallet i matematikk og engelsk på 1.-4. trinn ble det vedtatt en timeutvidelse med en time pr. uke pr. trinn i hvert av fagene fra høsten 2015. Med dette har en lagt til rette for økt faglig kompetanse gjennom tidlig innsats. Det er forutsatt at skolene reviderer sine lokale læreplaner i matematikk og engelsk slik at progresjonen i fagene økes. Det innebærer en forventning om at elevene på et tidligere alderstrinn enn før utvikler faglig dybdeforståelse relatert til kompetansemålene i læreplanen. Fra 2016 er det innarbeidet helårsvirkning av tiltaket i budsjettet med til sammen 1,1 mill. kroner.

Økt timetall i norsk 2

Det har de siste årene vært en stor økning i antall minoritetsspråklige elever i skolene i Ringsaker. For skoleåret 2015/2016 er det over 200 elever med minoritetsspråklig bakgrunn. Elevene snakker til sammen over 30 ulike språk. Opplæringsloven gir disse elevene visse rettigheter i særskilt norskundervisning for å opparbeide seg gode nok norskkunnskaper til å følge vanlig undervisning. Skolebudsjettet er styrket med kr 500.000 for å ivareta denne endringen.

Ny realfagstrategi

Fra høsten 2016 skal det legges inn en time ekstra i naturfag på mellomtrinnet. Tiltaket er i samsvar med forslag framlagt i Statsbudsjettet, og er en del av den nye realfagsstrategien for 2015-2019. Målsettingen er både å redusere andelen elever som presterer dårlig, samt øke andelen elever som presterer på et høyt nivå i realfag.

Ungdomstrinn i utvikling – skolebasert kompetanseutvikling for ungdomstrinnet

Ungdomstrinn i utvikling er et statlig kompetansehevingsprogram for ungdomstrinnet i perioden 2013-2017. Målet er at alle elever skal inkluderes og oppleve mestring, beherske grunnleggende ferdigheter samt fullføre og bestå videregående opplæring.

Alle ungdomsskolene i kommunen deltar i denne satsingen. Strategien omhandler klasseledelse, regning, lesing og skriving, der organisasjonslæring og vurdering for læring er gjennomgående temaer. Alle ansatte deltar i utviklingsprosesser og er med på å utvikle skolens samlede kunnskaper, holdninger og ferdigheter når det gjelder læring, undervisning og samarbeid. Skolene arbeider vekselvis under veiledning av lokale ressurslærere og eksternt kompetansemiljø, samt på egenhånd med faglige program utarbeidet av Utdanningsdirektoratet.

Basisfagene norsk, engelsk og matematikk

Norsk

Program for systematisk lese- og skriveopplæring på 1.-4. trinn videreføres. Styrking av skolebibliotekene er en del av den helhetlige satsingen på lese- og skriveopplæringen, og den årlige bevilgningen på kr 300.000 til skolebibliotek opprettholdes.

Matematikk

Barneskolene har fra høsten 2014 tatt i bruk *Program for systematisk regneopplæring på 1.-4. trinn*. En vesentlig faktor til økt læringsutbytte er høy lærerkompetanse. Et virkemiddel for økt matematisk kompetanse blant lærerne er arbeid i lærende nettverk.

Engelsk

Fagerlund, Hempa, Kilde, Kirkekretsen, Kylstad, Skarpsno og Åsen skoler mottar veiledning for å øke kvaliteten i engelskundervisningen. Ordningen videreføres med veiledning til de skolene der en ut fra en samlet vurdering ser det er behov for å sette inn ekstra tiltak for å øke elevenes læringsutbytte i engelsk.

Lærende nettverk

I Ringsaker skal lærernes profesjonelle utvikling styrkes ved at de deltar i lærende fellesskap på egen skole og i lærende nettverk med lærere fra andre skoler.

Nettverk regning 1.-4.trinn ble etablert skoleåret 2014/2015 for å gi økt didaktisk kompetanse til lærerne, sikre elevene gode grunnleggende ferdigheter og bidra til å nå kompetansemålene i faget matematikk. Nettverket skal støtte iverksetting av *Program for regneopplæring på 1.-4. trinn*. I nettverksgruppene drøftes sentrale problemstillinger knyttet til undervisning og læringsarbeid, god undervisningspraksis prøves ut, og erfaringer deles. Lokale ressurspersoner bidrar med faglig veiledning. Det arrangeres tre nettverkssamlinger i løpet av skoleåret 2015/2016.

Nettverk matematikk 5.-7.trinn ble etablert høsten 2015 for å øke didaktisk og teoretisk kompetanse hos matematikklærerne. Kompetanseøkningen skal bidra til å gi elevene gode grunnleggende ferdigheter i matematikk og nå kompetansemålene i faget. En matematikklærer leder nettverket og bidrar med kunnskap om effektive undervisningsmetoder og opplegg basert på teori og empirisk forskning. Det arrangeres tre nettverkssamlinger i løpet av skoleåret 2015/2016.

Nettverk engelsk 1.-4.trinn er etablert for å gi mer effektiv undervisning i engelskfaget med hovedvekt på lesing, og for å øke samarbeidet mellom engelsklærerne. Lokal ressurslærer leder nettverksarbeidet. Kjennetegn på god praksis identifiseres og deles som felles standarder internt og mellom skolene. Samtidig presenteres ulike undervisningsmetoder for andrespråksdidaktikk. Det arrangeres fire nettverkssamlinger i løpet av skoleåret 2015/2016.

Vurdering for læring

En vurderingspraksis som innebærer at elevene vet hva de skal lære, hva som forventes av dem, at de får tilbakemeldinger om veien videre og at de vurderer seg selv og hverandre, kalles *vurdering for læring*. Arbeidet med en slik praksis har vært et satsingsområde i Ringsaker siden 2010 og fra 2015 deltar alle barne- og ungdomsskolene i det samme arbeidet. Skolene har en egen ressursgruppe som leder dette arbeidet sammen med rektor. Felles planleggingsdag benyttes til kompetanseheving og det arrangeres nettverkssamlinger for ressursgruppene. Det utarbeides oppgaver som lærerne skal utføre i periodene mellom samlingene. Arbeidet ledes av lokal ressurslærer sammen med en kommunal ressursgruppe. Det innhentes også ekstern kompetanse.

Arbeid med psykisk helse i skolen

Arbeidet for å styrke barn og unges psykiske helse vil intensiveres i tråd med at kommunen fokuserer på vekst og utvikling, samt tidlig innsats. Dette innebærer en satsing på folkehelsenivå, i tråd med prinsippet om næromsorg. I dette arbeidet er skolene viktige arenaer. I arbeidet med elevenes personlige og sosiale utvikling (sosial kompetanse), vil lærere få styrket sin psykologiske kompetanse gjennom opplæring i *psykologisk førstehjelp* – et selvhjelpsmateriale til bruk i undervisning om psykologiske temaer (tanker og følelser), i samtaler med den enkelte elev, og som et integrert verktøy i kommunikasjon med elevene. Elevene vil få undervisning i dette minimum en gang på 2. trinn, 5. trinn og 8. trinn. Satsingen vil skje i samarbeid med Familiens hus/PPT.

Digital kompetanse

I læreplan for grunnopplæringen er digital kompetanse en del av de grunnleggende ferdigheter på linje med å kunne lese, skrive, regne og uttrykke seg muntlig.

Den nasjonale kartleggingsprøven i digitale ferdigheter for 4. trinn er gjort obligatorisk i Ringsaker.

Det er satt av 1 mill. kroner i hele planperioden til investeringer i digitalt utstyr for å utvikle skolene som digitale læringsarenaer. Ringsaker er *FEIDE*-godkjent, og dette gir elever og lærere en trygg og riktig tilgang til digitale læremidler og ressurser. Så godt som alle nettbaserte tjenester i undervisningssektoren er nå *FEIDE*-basert.

Sky-tjenesten Office 365 gir tilgang til nye samhandlingsverktøy samt anledning til fritt å laste ned Office-pakken. Fra skoleåret 2015 har alle lærerne samt elevene i ungdomsskolen fått sin epostløsning i Office 365.

Ringsaker har knyttet seg til *IKT-plan.no* som gir lærerne enkel tilgang til alle IKT-relaterte kompetansemål. Til målene er det ulike ressurser som skolen kan benytte i arbeidet. Ringsakers egen IKT-trapp som er en lærerressurs til bruk i de ulike fagene, er integrert i tjenesten.

Et godt og inkluderende læringsmiljø

Med begrepet læringsmiljø forstås de samlede kulturelle, relasjonelle og fysiske forholdene på skolen som har betydning for læring, helse og trivsel. Skolene er lovpålagt å sikre et godt og inkluderende læringsmiljø. For å innfri elevenes rettigheter, bruker skolene *Årshjul for oppfølging av psykososialt skolemiljø* med tilhørende tiltak som er utarbeidet lokalt i Ringsaker. Videre har alle grunnskolene i kommunen utarbeidet egne planer for arbeidet med å utvikle et godt psykososialt skolemiljø. Disse planene skal legges ut på den enkelte skoles nettsider.

Høsten 2015 ble det lagt fram politisk sak om *Arbeid mot mobbing i barnehager og skoler*. Som et oppfølgningstiltak i denne saken skal alle skolene legge fram sine planer for arbeid med psykososialt skolemiljø som del av tilstandsrapporten. Våren 2015 ble NOU 2015:2 *Å høre til – virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø* overlevert Kunnskapsdepartementet. Avhengig av Stortingets behandling vil rådmannen iverksette nødvendige tiltak, slik at kommunens arbeid mot mobbing tilpasses nye sentrale føringer.

Opplæringstiltak for lærere og skoleledere

Regjeringens strategi *Lærerløftet – på lag for kunnskapsskolen* presenterer økte krav om relevant kompetanse i undervisningsfag for alle lærere i grunnskolen. Strategien har således også bidratt til at flere lærere kan delta i den statlige delfinansierte videreutdanningen for lærere.

Strategiplanen for kompetanseutvikling i grunnopplæringen 2013-2016 i Ringsaker kommune prioriterer deltakelse i den statlige ordningen for videreutdanning for lærere. Inneværende skoleår er 34 lærere med i matematikk, naturfag, engelsk, norsk, tysk og rådgivning. I tillegg er en rådgiver fra PPT med i statlig finansierte videreutdanning og en skoleleder deltar på rektorskolen.

Strategiplanen prioriterer også etterutdanning knyttet til kartleggingsarbeid, *vurdering for læring* samt kompetanseheving i lesing, skriving, regning, engelsk og digitale ferdigheter.

Den statlige satsingen på kompetanseheving for lærere og skoleledere videreføres, og Ringsaker kommunes strategiplan revideres for en ny periode i løpet av skoleåret 2015/2016. Den årlige bevilgningen på kr 800.000 til opplæringstiltak for lærere og kr 100.000 til skoleledere videreføres.

Veiledning av nyutdannede lærere og nye skoleledere

Veiledning av nyutdannede lærere og nye skoleledere er et ledd i å rekruttere og beholde dyktige medarbeidere. Fra og med skoleåret 2015/2016 er veiledningsordningen blitt en del av de nyutdannedes arbeidstidsavtale. Dette innebærer seks gruppebaserte veiledninger i løpet av skoleåret. Veiledningen er organisert gjennom et veilederkorps bestående av fire formelt utdannede veiledere med bred erfaring og lærerkompetanse fra Ringsakerskolen.

Lærerspesialister

Regjeringen har igangsatt en pilotering som skal gi grunnlag for å utvikle nye karriereveier for lærere som ønsker profesjonell videreutvikling uten å gå over i administrative stillinger. Formålet er at dyktige lærere skal kunne ha en faglig karrierevei, men samtidig ha undervisning som sin hovedoppgave. Dette er i tråd med strategien *Lærerløftet – på lag for kunnskapsskolen*.

Piloteringen med lærerspesialister i grunnskole og videregående skole, med delfinansiering fra staten er ikke nye stillinger, men en ordning for lærere som ønsker å fungere som lærerspesialist. Kunnskapsdepartementet gir tilskudd på kr 24.000 pr. lærerspesialist, og piloteringen skal vare i to år.

Ringsaker kommune er med i piloteringen med fem skoler og seks lærerspesialister. Lærerspesialistene skal veilede og initiere faglig oppdatering på egen skole. I tillegg skal de bidra i å etablere lærende nettverk innen arbeidet med lese- og skriveopplæringen på 5.-10. trinn.

Ekstern skolevurdering

Skolen skal jevnlig vurdere i hvilken grad organiseringen av undervisningen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i læreplanverket for Kunnskapsløftet. Skoleeier har ansvar for å sikre at vurderingen blir gjennomført etter forutsetningene, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1.

Hamar, Stange, Løten og Ringsaker kommuner har etablert et regionalt nettverk i ekstern skolevurdering. Utdanningsdirektoratet har gitt kr 80.000 i bistand til opprettelsen av nettverket samt to dagers opplæring for de som skal vurdere skolene. Nettverket er satt sammen av skoleledere og lærere som skal vurdere skolene i regionen. Ringsaker har fem deltakere i nettverket, og disse fem skal vurdere skoler i Hamar, Løten og Stange.

Gjennom ekstern skolevurdering får skolene og skoleeier bistand til å gjennomføre en utviklingsorientert prosess som skal bidra til å gi skolen en god vurdering og retning for det videre utviklingsarbeidet. I vurderingen involveres elever, foreldre, lærere og skoleledere. Skoleåret 2015/2016 deltar Moelv, Nes og Brumunddal av ungdomsskolene. Av barneskolene deltar Kilde, Skarpsno og Stavsberg. I løpet av 2017 vil alle skolene ha vært igjennom ekstern skolevurdering.

Egenandel på kr 100.000 til ekstern skolevurdering dekkes av bevilgningen til "økt læringsutbytte".

Økt lærertetthet i ungdomsskolen

I Statsbudsjettet for 2013 ble det vedtatt et fireårig forsøk med økt lærertetthet på ungdomstrinnet for skoler som i skoleåret 2011/2012 hadde en gjennomsnittlig gruppestørrelse på over 20 elever i ordinær undervisning, og grunnskolepoeng under snittet for landet. Brøttum ungdomsskole er omfattet av ordningen og ble tildelt 2 ekstra årsverk for perioden 2013 – 2017. Ordningen videreføres og midlene tildeles etter søknad, for ett år av gangen.

Internasjonalt arbeid

Deltakelse i EU-prosjekter og etterutdanning finansiert med EU-midler videreføres. Det legges til rette for at skolene kan søke om partnerskap gjennom Erasmus+ program. Kommunens egenandel i internasjonalt arbeid er budsjettet med kr 100.000.

Svømmeopplæring

Svømmeopplæringen foregår i dag i bassengene ved Furnes og Brumunddal ungdomsskoler. For elever som tidligere har hatt svømmeopplæring ved Nes ungdomsskole, Moelv ungdomsskole og Brøttum skole er svømmeopplæringen ivaretatt ved omplassering til Furnes og Brumunddal ungdomsskoler, samt leie av basseng ved Ankerskogen og Jorekstad svømmeanlegg. Det er budsjettet med 1 mill. kroner ekstra til svømmeopplæring. Dette skal dekke økte utgifter til transport, leie av basseng og svømmelærer.

Miljørettet helsevern

Åtte skoler er godkjent etter *Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler*. Det er Fagerlund skole, Fossen skole, Hempa skole, Kirkenær skole, Messenlia skole, Nes barneskole, Stavsberg skole og Moelv ungdomsskole.

Arbeidet med å få godkjent flere skoler pågår i dialog med *Samfunnsmedisinsk enhet for Hamar-regionen*.

Leirskoletilbud

Opphold egne elever

I leirskolebudsjettet for 2016 er det forutsatt at 415 elever fra barneskolene i kommunen vil reise på leirskole. Faktisk elevtall varierer noe fra år til år. Erfarings tall for de siste årene indikerer at antallet som er forutsatt i budsjettet er tilstrekkelig. Til sammen er det ført opp kr 1.104.000 som skal dekke reise- og oppholdsutgifter til elevene. Det er forutsatt en sats pr. elev på kr 2.660. Bakgrunnen for leirskolebudsjetteringen har vært gitt gjennom forutsetningene i f.sak 151/2007. I denne saken det ble gjort vedtak om at leirskoleopphold for kommunens elever skal være fullfinansiert.

Mesnali leirskole

Opplæringsloven § 10-3 slår fast at nødvendig undervisningspersonell ved leirskoler med fast pedagogisk bemanning skal være ansatt i kommunen hvor leirskolen ligger. I budsjettet for 2015 ble det gjennomført en reduksjon fra 1,0 årsverk til 0,5 årsverk etter innspill fra leirskolen selv. Reduksjonen på et halvt årsverk ble erstattet med et driftstilskudd til leirskolen. Driftstilskuddet har gitt leirskolen en mer fleksibel ordning rundt bemanningen. Gjennomførte leirskoleopphold konsentrerer seg til noen hektiske uker på våren og høsten. Tilpasningen har gitt leirskolen større fleksibilitet til å bemanne ekstra i ukene det er aktivitet der. Ringsaker kommune oppfylder fortsatt kravet om nødvendig undervisningspersonell etter omlegging av ordningen.

Dekning av lønns- og driftsutgifter ved leirskolen er regulert gjennom avtalen kommunen har med Det Norske Misjonsselskap, som ble vedtatt i f.sak 137/2006. Med denne avtalen dekkes kommunens faktiske utgifter til leirskolen.

I budsjettet for Mesnali leirskole er det forutsatt 0,5 årsverk lærer, skolemateriell og driftstilskudd til leirskolen. Dette har en samlet utgift på kr 627.000. Utgiftene dekkes inn slik det er forutsatt i avtalen fra 2006, og fordeles på til sammen 28 elevgrupper i løpet av året. Dette gir en sats pr. ukesopphold på kr 22.390.

Utbygging og rehabilitering av skoler

Investeringer i skolen er en av hovedprioriteringene i forslaget til budsjett og økonomiplan. Det er klare føringer for prioritering av investeringer i skolebygg, jf. k.sak 43/2008, og bygging av skolene i pulje 1 er prioritert. Kommunestyret behandlet i møte 9.4.2014 saken om vedlikeholdssituasjonen og rehabiliteringsbehovet ved kommunale skoler, svømmebasseng og barnehager, jf. k.sak 21/2014.

Mørkved skole

Kommunestyret behandlet i møte den 19.11.2014 i sak 71/2014 et revidert kostnadsoverslag på 180 mill. kroner for utbygging/ombygging av Mørkved skole, som er innarbeidet i budsjett og økonomiplan. Fremdriftsplan i prosjektet er opprettholdt, og skolen skal stå ferdig til skolestart høsten 2016.

Moelv skole

Forprosjektet til Moelv skole ble først vedtatt av kommunestyret den 21.5.2014 i k.sak 32/2014. Høsten 2015 er det fremmet ny sak til politisk behandling i forbindelse med revidert forprosjekt og kostnadsoverslag. Totalbeløpet som ligger inne i prosjektet er 258,792 mill. kroner.

Kostnadsoverslaget er blant annet økt som følge av arealtilpasninger i prosjektutviklingsfasen, og økt kvadratmeterpris sammenlignet med opprinnelig forprosjekt. Med forutsatt byggestart i november 2015 er det lagt opp til at skolen ferdigstilles høsten 2017.

Stavsberg skole

Kommunestyret behandlet i møte den 17.6.2015 i k.sak 44/2015 rom- og funksjonsprogram for Stavsberg skole. Fram til og med 2015 er det bevilget 4,760 mill. kroner. Dette gjelder i hovedsak grunnverv av skoletomt og prosjekteringsutgifter i oppstartsfasen av planarbeidet. I økonomiplanperioden er det innarbeidet 260,518 mill. kroner til prosjektet.

Rådmannen ble gitt i oppdrag å igangsette anskaffelsen av ny barneskole på Stavsberg basert på forutsetningene i saksfremstillingen. Anskaffelsen gjennomføres som totalentreprise med samspill. Egen sak om forprosjekt fremlegges basert på resultatet av samspillet.

Reguleringsplanen ble vedtatt av kommunestyret i møte den 23.9.2015 i k.sak 60/2015, og legger grunnlaget for utbyggingen.

Fagernes skole

Kommunestyret vedtok i møte den 17.6.2015 i k.sak 45/2015 et revidert rom- og funksjonsprogram samt forprosjekt for Fagernes skole, med et kostnadsoverslag på 6,640 mill. kroner. I møte den 12.10.2015, f.sak 57/2015, vedtok formannskapet å øke kostnadsoverslaget til 7,890 mill. kroner, som er innarbeidet i budsjett 2016.

Det skal leveres et skolebygg med et bruttoareal på over 1.200 kvadratmeter. Bygget er dimensjonert for 90 elever og inneholder klasserom, skolekjøkken, SFO-base, bibliotek/medierom samt rom for naturfagundervisning, musikk og kunst og håndverk.

Det skal etter planen tas i bruk i mars 2016. Gymsal og skolens uteområde ferdigstilles våren 2016.

Fossen skole

Rådmannen ser et behov for en nærmere vurdering av kapasitetsutfordringer og ulike utbyggingsalternativer ved skolene i årene framover. En vil derfor komme tilbake til spørsmålet om en eventuell utbygging av Fossen skole på et senere tidspunkt.

Svømmebasseng

I k.sak 64/2014 vedtok kommunestyret rom- og funksjonsprogram for nytt svømmebasseng i Moelv. Bygging av svømmebasseng, Moelvhallen og Moelv barneskole gjennomføres som et felles prosjekt med felles samspillsentreprenør. Det er foreløpig lagt inn 120 mill. kroner i økonomiplanen, men dette er kun et anslag basert på gjennomsnittet av erfaringstall for bygging av tilsvarende anlegg andre steder i landet. Et nøyaktig kostnadsoverslag vil først komme fram gjennom samspillsfasen, og presenteres i forprosjektet for svømmebasseng. Dette vil ventelig komme til politisk behandling våren 2016.

I k.sak 18/2015 vedtok kommunestyret struktur og drift for svømmebasseng i Brumunddal, jf. beskrivelsen i saksfremstillingen. Dersom akseptable vilkår/løsninger ikke oppnås gjennom et leiealternativ, vil rådmannen på vanlig måte fremme sak om et investeringsprosjekt.

Det ble i k.sak 46/2015 vedtatt å bygge et nytt svømmebasseng på Brøttum barne- og ungdomsskole til erstatning for eksisterende svømmebasseng. I saken ble det godkjent et foreløpig kostnadsoverslag på 41 mill. kroner for prosjektet. Det er bevilget 7,5 mill. kroner til prosjektet fram til og med 2015. I økonomiplanperioden er det i tillegg innarbeidet 12,5 mill. kroner.

4.4.4 Resultatmål - styringskort 2016

Fokusområder og indikatorer	Målemetode/kilde	Mål
Brukere		
Tjenester tilpasset brukernes behov		
Elevenes trivsel	Foreldreundersøkelsen	landsgj.
Kvalitet på tjenesten – Vurdering for læring	Foreldreundersøkelsen	landsgj.
Faglig utfordring	Elevundersøkelsen	landsgj.
Vurdering for læring	Elevundersøkelsen	landsgj.
Trivsel	Elevundersøkelsen	landsgj.
Standpunkt karakterer norsk hovedmål	Karakter	landsgj.
Standpunkt karakterer engelsk	Karakter	landsgj.
Standpunkt karakterer matematikk	Karakter	landsgj.
Avgangsprøve norsk hovedmål	Karakter norsk	landsgj.
Avgangsprøve engelsk	Karakter engelsk	landsgj.
Avgangsprøve matematikk	Karakter matematikk	landsgj.
Grunnskolepoeng	Gj.snitt karakter	landsgj.
Nasjonale prøver lesing 5, 8, 9 tr.	Nasjonale prøver	landsgj.
Nasjonale prøver regning 5, 8, 9 tr.	Nasjonale prøver	landsgj.
Nasjonale prøver engelsk 5,8 tr.	Nasjonale prøver	landsgj.
Dialog med brukerne		
Dialog og medvirkning – utviklingssamtalen	Foreldreundersøkelse	landsgj.
Medarbeidere		
Engasjement og kompetanse		
Ansattes tilfredshet med engasjement og kompetanse	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Læring og fornyelse		
Ansattes tilfredshet med læring og fornyelse	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Medarbeiderskap	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Organisasjon		
Arbeidsmiljø		
Ansattes tilfredshet med arbeidsmiljø	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Ansattes stolthet over egen arbeidsplass	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Sykefravær	Visma HRM (Ansatt)	Ind.
Ledelse		
Ansattes tilfredshet med ledelsen	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Ledelse (et samlet resultat av andre ind.)		5,0
Økonomi		
Økonomistyring		
Avvik i % hittil i år, regnskap ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +
Avvik i %, årsprognose ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +

Tabell 4.4.4.1 Resultatmål for sykefravær

	Mål		Mål
300 Brøttum u-skole	6,0 %	319 Kirkekretsen skole	6,0 %
301 Moelv u-skole	6,0 %	321 Hempa skole	6,0 %
302 Nes u-skole	6,0 %	322 Fagerlund skole	6,5 %
303 Brumunddal u-skole	6,0 %	323 Mørkved skole	6,4 %
304 Furnes u-skole	6,0 %	324 Kirkenær skole	6,5 %
310 Brøttum b-skole	6,0 %	325 Kylstad skole	7,0 %
312 Messenlia og Lismarka sk.	6,0 %	326 Stavsberg skole	7,0 %
313 Fagernes og Åsen skole	6,0 %	327 Nes barneskole	6,0 %
314 Kilde og Fossen skole	6,0 %	342 Voksenpedagogisk senter	7,0 %
315 Skarpsno skole	6,0 %	343 PPT	6,5 %
316 Gaupen skole	5,5 %		

4.4.5 Standardendringer og nye driftstiltak

Reduksjon timetildeling og driftsutgifter

Et kutt stort kr 356.000 er innarbeidet som et generelt kutt. Reduksjonen gjelder alle resultateneheten innenfor virksomhetsområdet. For Voksenpedagogisk senter og PPT er det gjennomført reduksjoner i driftsbudsjettene på henholdsvis kr 7.000 og kr 12.000. Resterende kr 337.000 er gjennomført for skolene ved en reduksjon i timetildelingen fra skoleåret 2015/2016. Tiltaket har vært gjennomførbart da elevtallet er redusert med 26 siden forrige skoleår.

Egenandel lærerspesialister 2015/2016 og 2016/2017

Det er innarbeidet en kommunal egenandel på kr 262.000 i 2016 og kr 152.000 i 2017. Tiltaket gjelder 6 lærere ved til sammen 5 skoler. Disse får gjennom 2 skoleår noe redusert undervisningstid og et særskilt lønnstillegg for å arbeide som lærerspesialister ved sine skoler. Hensikten med tiltaket er å gi nye karriereveier for lærere som har undervisning som hovedoppgave. Tiltaket er i tråd med strategien *Lærerløftet – på lag for kunnskapsskolen*.

Økt timetall norsk 2

Det har de siste årene vært en stor økning i antall fremmedspråklige elever i skolene i Ringsaker. Dette har medført at mange flere elever enn tidligere har rett til særskilt norskopplæring. Budsjettet er styrket med kr 500.000 for å ta høyde for denne utviklingen. Ressursene er fordelt til skolene gjennom timetildelingen for 2015/2016.

Økt timetall naturfag 5. - 7. trinn

Det er innarbeidet kr 518.000 fra høsten 2016 for å gi en ekstra time naturfag på mellomtrinnet i naturfag. Tiltaket er i samsvar med forslag framlagt i Statsbudsjettet. Tiltaket har en helårsvirkning på kr 1.157.000. Timene vil bli fordelt til skolene fra neste års timetildeling.

319 Kirkekretsen skole

Opprettelse av 0,3 årsverk assisterende skoleleder

Ved Kirkekretsen skole foreslås det opprettet 0,3 årsverk som assisterende skoleleder fra 1. august 2016. Tiltaket er prioritert for skoler som kun har hatt ett årsverk til ledelse, og som stabilt har over 130 elever. Skolen er derfor sårbar ved fravær hos ledelsen. Det er beregnet at tiltaket har en høstsvirkning på kr 146.000 i 2016 og en helårsvirkning på kr 320.000 fra 2017.

324 Kirkenær skole

Opprettelse av 0,3 årsverk assisterende skoleleder

Ved Kirkenær skole foreslås det opprettet 0,3 årsverk som assisterende skoleleder fra 1. august 2016. Tiltaket er prioritert for skoler som kun har hatt ett årsverk til ledelse, og som stabilt har over 130 elever. Skolen er derfor sårbar ved fravær hos ledelsen. Det er beregnet at tiltaket har en høstsvirkning på kr 146.000 i 2016 og en helårsvirkning på kr 320.000 fra 2017.

325 Kylstad skole

Opprettelse av 0,3 årsverk assisterende skoleleder

Ved Kylstad skole foreslås det opprettet 0,3 årsverk som assisterende skoleleder fra 1. august 2016. Tiltaket er prioritert for skoler som kun har hatt ett årsverk til ledelse, og som stabilt har over 130 elever. Skolen er derfor sårbar ved fravær hos ledelsen. Det er beregnet at tiltaket har en høstsvirkning på kr 146.000 i 2016 og en helårsvirkning på kr 320.000 fra 2017.

4.4.6 Investeringstiltak

Moelv skole (prosjekt 60430)

Fram til og med 2015 er det bevilget 5 mill. kroner til ny skole i Moelv. I 2016 er det ført opp 56,820 mill. kroner og 196,972 mill. kroner i 2017. Til sammen er det ført opp 258,792 mill. kroner til ny skole i Moelv.

Stavsberg skole (prosjekt 60431)

I økonomiplanperioden for 2016-2019 er det ført opp henholdsvis 5 mill. kroner, 15 mill. kroner, 126,560 mill. kroner og 113,958 mill. kroner. Til sammen utgjør dette 260,518 mill. kroner gjennom hele planperioden. Tidligere er prosjektet belastet utgifter til grunnerverv og saksomkostninger her.

Mørkved skole (prosjekt 60432)

Det er bevilget 76,060 mill. kroner til byggetrinn 1 ved Mørkved skole i årene 2014 og 2015. I 2016 er det ført opp 103,940 mill. kroner. Til sammen er det med dette innarbeidet 180 mill. kroner til Mørkved skole.

Utbedring basseng Brøttum (prosjekt 60436)

Det er ført opp 12,5 mill. kroner til utbedring av bassenget på Brøttum i 2019. Fram til og med 2015 er det bevilget 7,5 mill. kroner til prosjektet.

Fagernes skole (prosjekt 60437)

I samsvar med oppdatert kostnadsoverslag, vedtatt i k.sak 45/2015, er det innarbeidet 7,890 mill. kroner til rehabilitering av gymsalen ved Fagernes i 2016.

Svømmehall Moelv (prosjekt 60441)

Kommunestyret vedtok i k.sak 64/2014 rom- og funksjonsprogram for nytt svømmebasseng i Moelv. Det ble bevilget 1 mill. kroner i 2015. I økonomiplanperioden for 2016-2019 er det ført opp henholdsvis 5 mill. kroner i 2016, 65 mill. kroner i 2017 og 49 mill. kroner i 2018. Til sammen er det innarbeidet 120 mill. kroner.

Utbedring lekeapparater (prosjekt 60442)

Det er ført opp kr 200.000 hvert år i økonomiplanperioden til utbedring av lekeapparater. Bevilgningen skal brukes til å anskaffe godkjente lekeapparater ved skolene.

Utbedring Kylstad skole (prosjekt 60443)

Det er ført opp 3,5 mill. kroner i 2016. Prosjektet er etablert for å gjøre utbedringer ved Kylstad skole.

Opprusting miljørettet helsevern (prosjekt 60446)

Posten utgjør årlig 2 mill. kroner. Her belastes prosjekter som blir for omfattende til at den enkelte skole uten videre kan forventes å skulle dekke utgiften innen egen ramme. I tillegg er det gjennom de øvrige prosjektene innarbeidet midler til utbedring innenfor miljørettet helsevern. Posten disponeres i delegert økonomisak etter godkjenning av rådmannen med hensyn til hvilke enkeltprosjekter som skal belastes.

Skoleinvesteringer VO 30 ufordelt (prosjekt 60450)

Det er til sammen innarbeidet 3,456 mill. kroner gjennom hele planperioden. Det vil bli bestemt i egne saker hva pengene skal brukes til.